

Rinze Ijbema - Openbaring 5

0. **[1]** Heb je die discussie over onverdoofd ritueel slachten gevolgd? Het lam op dit schilderij is door de schilder Willem Zijlstra zelf geslacht en is daarna geprepareerd, niet ritueel, wel om de ervaring van het proces. Ritueel slachten is wat ze doen bij Joden en moslims, als ze dieren doden voor het bereiden van bepaalde feestmaaltijden. In Nederland vond Marianne Thieme van de Partij voor de Dieren dat onmenselijk en wreed. In de Tweede Kamer kreeg ze 116 van de 150 leden aan haar kant. Wij in Nederland vandaag hebben het niet op dierenmishandeling; dat vinden we zielig. Los van of je voor of tegen onverdoofd ritueel slachten bent: als levende wezens voelen we ons verbonden met de dieren en dus behandelen we ze humaan. Maar God hebben we vermoord.

Ik heb met deze preek een probleem. We vieren vandaag een kerkdienst waarin we extra willen letten op dat iedereen zich welkom voelt. Eerlijk is eerlijk: dat moet in feite heel gewoon zijn. Als je zelf in God gelooft, heeft God je dat geloof vaak via mensen gegeven. Dat mogen je ouders zijn of je vrienden of iemand die in de kerk werkt, maar God gebruikt mensen om geloven door te geven. Natuurlijk gaat het dan om mensen bij wie je je in principe welkom voelt. Geloof is net elektriciteit: als er geen contact is, kun je het niet doorgeven. Daarom kiezen we in deze kerkdiensten ook voor een ontspannen sfeer. De mensen die het voorbereiden vragen ons als voorgangers om ook zo te preken. Vertel eens een goede grap, houd het toegankelijk. Maar...

Ze hebben God vermoord. De vraag voor vandaag is: Waarom is Jezus aan het kruis gestorven? Dat is kerktaal voor: ze hebben God vermoord. Waarom? Het antwoord dat we als gelovigen hebben is: Hij is gestorven voor onze zonden. Opnieuw in niet-kerktaal: *wij* hebben God vermoord. Er zijn stukken in de bijbel en in het geloof waar de vrolijkheid van af spat, waar alle ruimte is voor grappen en gezelligheid. Er zijn ook stukken waar het beter is om even stil te zijn en even serieus. De moord op God is zo'n onderwerp. Dus wordt de preek wat minder gezellig vandaag. Omdat de inhoud niet gezellig is. Ze hebben God vermoord. **[2]**

1. Laat me eerst even uitleggen wat ik doe: ik geloof dat de moord op Jezus zo'n tweeduizend jaar geleden het hoogtepunt of beter dieptepunt is van hoe mensen met God omgaan. En het eerste wat ik nu wil doen is kijken hoe mensen vandaag met God omgaan, of dat wezenlijk anders is. Wel, honderd jaar geleden zei Nietzsche: God is dood. **[3]** Volgens mij komt de ervaring van veel van ons

vandaag in de buurt van die van Nietzsche. Je praat tegen God, maar Hij zegt niets terug. Of je merkt dat je rustig wordt van bidden, maar dat word je ook van oosterse meditatie. En ook: of Hij je zegent moet je maar afwachten, maar wat je zelf opbouwt, daar heb je houvast aan. Als je de som opmaakt en je haalt God eruit dan lijkt je niets te verliezen.

Maar het gaat nog een stap verder. Het is niet alleen dat God niets goeds toevoegt, het is zo dat er in zijn naam een heleboel negatiefs gebeurt. Bij voorbeeld: als Hij dan degene is die claimt dat Hij de hele wereld heeft gemaakt en nog in de gaten houdt, op wie zijn naam komen dan aardbevingen enzo? Precies: op naam van God. En in zijn naam vermoorden mensen elkaar en voeren ze de meest waanzinnige oorlogen. Als een mens zoveel doden op zijn geweten zou hebben als er in de naam van God zijn vermoord, dan zou hij door het internationale gerechtshof in Den Haag voorgoed weggestopt worden of door de Amerikanen met een droneaanval 'geneutraliseerd.' [4] Hij doet er niets tegen? Terecht, dat Hij niet meer meetelt.

Nu maakte die Nietzsche zich nog druk om de dood van God. Hij werd er gek van. En als we God de schuld geven van alle oorlogen die er in zijn naam zijn geweest, ook dan nemen we Hem op een bepaalde manier serieus. Maar onderhand is het heel gemakkelijk geworden om Hem helemaal af te schrijven. [5] Hij is er nu niet, Hij is er nooit geweest, Hij zal nooit tevoorschijn komen. Voor de duidelijkheid: dat gevoel dat God er niet toe doet, en dat Hij er dus wel nooit geweest zal zijn, dat houden gelovige mensen ook niet buiten de deur. Eigenlijk delen gelovige en niet gelovige mensen hetzelfde idee: als God al zou leven, waarom doet Hij dan niks?

2. Antwoord: God doet wat. Namelijk: Hij laat zich vermoorden. Het plaatje zoals we het net tegenkwamen in het bijbelboek Openbaring laat het zien. Of je het een visioen noemt of een droom of iets anders maakt me niet uit. Het gaat om wat je ziet. 'Ik zag een lam staan. Het zag eruit alsof het geslacht was.' Een lam was een offerdier, [6] dat ritueel geslacht werd bij de jaarlijkse feestmaaltijden. Maar dit lam is in de wereld van het boek Openbaring iemand die steeds in beeld schuift als we God te zien krijgen. Dit lam is het symbool van Jezus Christus, die claimt dat Hij God is en die zich liet vermoorden aan een paal. Als de cultuur vandaag eindelijk tot de conclusie komt dat God dood is, dan loopt de cultuur zo'n tweeduizend jaar achter.

Hoe reageer je op een God die zichzelf opoffert? Als je het stom vindt ben je niet de enige. Wat je je ook voorstelt bij een God, niet dat Hij doodgaat. Van nature hebben we het gevoel dat 'God' en 'leven' en 'eeuwig' dicht bij elkaar horen. Dus is dit doodgaan gewoon een dwaasheid. [7]

Bovendien: wat is dat voor God, die een deel van zichzelf laat vermoorden? De bijbel spreekt van God als Vader, Zoon en Geest. Goed. De Vader laat de Zoon aan het kruis de Geest geven. Hallo? Wij vinden het al erg als dieren zomaar worden opgeofferd. Wat voor Vader doet dat zijn Zoon aan? Als je dat allemaal vreemd vindt, dan ben je niet de enige. (Zegt ook de bijbel al: 1 Korintiërs 1, 23.) **[8]**

Hoe reageer je op een God die zichzelf opoffert? **[9]** Er zijn ook mensen die er boos om worden. Bij voorbeeld als je God ziet als een grote koning en jezelf als zijn soldaat ofzo. Wat zegt het dan als die leeuw van een koning een lam van niks blijkt te zijn? Dan word je kwaad. Bovendien: als soldaat wil je een winnaar volgen, niet een loser. Jij geeft jouw kracht aan de goede zaak, jij hebt je leven over voor je koning! Eigenlijk laat Hij jou lelijk zitten, wanneer Hij voor de dood kiest. Weet Hij dan niet wat Hij aan je heeft? Als het je diep van binnen kwaad maakt, dan ben je niet de eerste. (Zegt de bijbel ook: Matteüs 16, 22) **[10]**

Hoe reageer je op een God die zichzelf opoffert? **[11]** Soms maakt het je diep verdrietig – en misschien zijn dat je beste momenten. De moord op God is een dwaasheid, die alles op de kop zet. Dat Hij zich laat vermoorden betekent inderdaad dat Hij geen redding van jou verwacht. Een offerlam is een symbool: jij wordt in onze plaats gedood. God wordt in mijn plaats gedood. Misschien maakt het je beschaamd: moest dit dan om ons gebeuren? Misschien ontroert het je: wat heeft onze God veel voor ons over. Laat het je vooral raken als bewijs van diepe liefde. (Zie Lucas 7, 37.) **[12]**

3. Maar hebben wij dat nodig dan, een God die zich opoffert in onze plaats? **[13]** Hoe kan ik je uitleggen dat ik denk dat God inderdaad een punt heeft? Wel, denk eens aan de schade die wij het milieu aandoen. Je kunt verwoestende aardbevingen noemen als argument tegen het bestaan van God, anders zou Hij ze wel voorkomen. Ik ga dat probleem vandaag niet voor je oplossen. Ik vraag je in de spiegel te kijken en te zien wat voor sluipende aardbeving plaatsvindt door ons. Als diersoorten compleet verdwijnen, door ons, als vervuiling een sluipmoordenaar is, door ons. **[14]** Prima hoor, als je tegen onverdoofd ritueel slachten bent, maar hoe verdoof je jezelf tegen deze massaslacht?

Hebben wij een God nodig dan, die zich opoffert in onze plaats? Nou, misschien als je eerlijk bent over hoe wij niet in staat zijn een Joseph Kony te stoppen of een burgeroorlog in Syrië. Dan kun jij zeggen dat dat niet jouw schuld is, maar dat vind ik te goedkoop. **[15]** Zoals ik het ook te goedkoop vind het op het bordje van God te schuiven omdat het in zijn naam gedaan wordt. Dat zou jouw kinderen ook niet bij jou lukken, als ze iets gedaan hebben, om er zo mee weg te komen. Ik wil je vragen om eerlijk om te gaan met die onmacht van ons samen als iets wat ons mensen eigen is, wat

onze verantwoordelijkheid is, wat tegenover God verband houdt met onze zonde. God liet zich vermoorden voor de slachtoffers van Joseph Kony en de Syrische stad Houla.

Hebben wij een God nodig die zich opoffert in onze plaats? Weet je, juist het feit dat jij besef hebt van goed en kwaad, dat je een geweten hebt en besef van tekortschieten, juist daar zoek ik een ingang voor God en zijn offer. **[16]** God zegt dat we het nodig hebben dat Christus offerlam is. Als je dat serieus neemt, dan opent dat je ogen voor hoe wij samen tekort schieten en hoe wij persoonlijk verantwoordelijk zijn voor onze diepe neigingen tot zelfbescherming en zelfhandhaving, ook als dat ten koste gaat van anderen. Als je jezelf ziet als een reus, ja, dan kun je wel zonder God. Als je God ziet in het offer van Christus, dan wordt je klein. Als we de ruimte hadden zou ik je graag de gelegenheid geven om te knielen. Maar misschien kun je dat gewoon straks thuis doen.

4. **[17]** In het boek Openbaring is dit de reactie die het lam oproept (ik lees dat uit het vervolg van Openbaring 5): ‘U verdient het om de boekrol te ontvangen en zijn zegels te verbreken [dat is het recht om alle kranten te lezen en dan te oordelen en de toekomst van mensen te bepalen]. Want u bent geslacht en met uw bloed hebt u voor God mensen gekocht uit alle landen en volken, van elke stam en taal. U hebt voor onze God uit hen een koninkrijk gevormd en hen tot priesters gemaakt. Zij zullen als koningen heersen op aarde.’ Weet je wat een priester is? Iemand die namens ons allemaal de lammeren offert om tegen God te zeggen: dit is het symbool van onze schuld. Dus is een priester van Christus iedereen die erkent dat zijn offer om ons is. Zo’n priesteres (of priester) mag jij zijn.

En koning mag jij zijn (of koningin). Wat je uit onmacht zelf niet gaat lukken en wat je uit zonde zelf verklooit krijg je cadeau van God: dat jij met opgeheven hoofd mag leven. Het lam is vermoord maar het leeft. Zijn dood is onze dood, de prijs die op ons hoofd stond. Zijn leven is ons leven, de grond van ons bestaan. Voel je niet hoe vrij je dan bent? Voel je niet hoe zijn intense liefde jou vult met liefde? En waar het fout gaat (en dat gaat het nog, wij maken fouten), daar kniel je en zeg je: ‘Heer, maak het goed.’ Het geofferde lam heeft maar één boodschap: ‘Het komt goed.’ God zelf zegt: ‘Alles maak ik nieuw!’ Zeg dan ook: halleluja! O nee, dat is kerktaal. Zeg maar: wow!

Zo is het echt. Amen.